No. 141. 1835.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Dingsdag 16 Junij.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Brava. — De meeste der belgische bladen komen overeen omtrent de voordeelen door de zoogenaamde oppositie bij de jongste verkiezingen op het ministerie behaald. Die bladen welke van het bewind afhankelijk zijn, zoals *Eendragtsvriend*, beweren daarentegen het stilswijgen. Volgens eene uitvoerige berekening door den over 't algemeen gematigden *Emancipatian* gegeven, die zich echter in den laatsten tijd meer tegen het bewind verklaard heeft, bedraagt het aantal der uitvallende leden het ministerie toegedaan 23, dat der oppositie 22; terwijl de uitslag der verkiezingen 28 leden der ministerie en 25 voor het ministerie gaf, zoodat de eerste [illegible] gewonnen. Onder de 51 gedane verkiezingen bevonden zich 18 nieuwe leden. Tot eene meer bijzondere verdeeling overgaande rekent het genoemde blad, dat van de 15 vertegenwoordigers uit de provincie Henegouwen er 13 tot de oppositie behooren; van de 9 uit de provincie Luik slechts 2, van de 9 uit Limburg insgelijks 2; van de 18 uit Oost-Vlaanderen 11; de overigen rekent bij tot de zoogenaamde ministeriele leden te behooren.

Te Luik hebben een aantal van omtrent honderd jonge lieden in den avond van woensdag zich naar het bisschoppelijk paleis begeven, om den heer *van Bommel* op een charivari te onthalen; door de politie van daar verdreven, trokken zij onderscheiden straten door onder het uiten van kreten, voornamelijk voor de huizen der minder verkozen vertegenwoordigers. In de Rue Neuve ontstond tusschen hen en de agenten van politie, waarvan er twee de sabel zouden getrokken hebben, eene lastdadige dikcumie, waarop de gewapende magt tusschen beide kwam, de commotien volgens de wet werden gedaan, hetgeen aan den oploop een einde maakte.

— De schade door het onweder en den hagelslag den 8sten in de provincie Luik aangericht, moet zeer aanmerkelijk zijn; in de gemeente Andennes alleen werd dezelve op 60,000 fr. begroet; er zouden hagelsteenen van zes duimen omvang gevallen zijn.

— Te Antwerpen waren heden (13 *Junij*) de fondsen genoteerd: Belg. 100; O. Metall. 101¼; Sp. *Guebhard*, 44; Perpet. 40½, 41¼; Cortes te L. 27¾, 30; Uitgest. 15¾; Nap. 94; Sard. 92¼; Rom. L. 99; Id. te Antw. 96¾; Braz. 81¼.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 11den Junij.

Berigten uit Madrid van den 3den dezer vermelden, dat de koningin regentes eerstdaags hare residentie van Aranjuez naar Curamanchel zoude verplaatsen, om meer in de nabijheid der hoofdstad te zijn. Het besluit van het Fransch gouvernement omtrent de interventie werd nog met angstvalligheid te gemoet gezien, en volgens sommigen zoude men, indien het ongunstig uitviel, eene verandering van ministerie te wachten hebben, waarbij de heer *de Toreno* waarschijnlijk aan het hoofd van het bestuur zoude geraken.

In de laatste dagen der vorige maand heeft *Mazino* de stad Roa in Oud-Kastilien overvallen, en aldaar eenige huizen, aan bekende voorstanders van het tegenwoordig gouvernement behoorende, uitgeplunderd. Zijne bende is vervolgens in de bergen teruggetrokken, nadat hij aan den kapitein-generaal had te kennen gegeven, dat hij bereid was eenige gevangenen, naar den inhoud van de overeenkomst tusschen *Valdes* en *Zumala Carregui* gesloten, uit te wisselen.

— Uit Bayonne schrijft men van den 6den dezer, dat de generaal *Valdes* last heeft gegeven, de bezettingen van Pampeluna, Puenta de la Reyna, Lerin, Lodosa en Larriega te versterken, doch alle overige plaatsen in Navarre te ontruimen. Het is dien ten gevolge dat de generaal *Oraa*, met zijne kolonne, naar Urdach, Elizondo en San Esteban is getrokken, om de troepen die deze plaatsen bezet hielden, eenen veiligen aftogt te verzekeren. De generaal *El Pastor*, die te St. Sebastiaan het bevel voert, heeft behalven Tolosa, ook Irun en het bruggenhoofd van de Bidassoa dien ontruimen, welke plaatsen even als Bergara dadelijk door de karlisten zijn ingenomen. *Zumala Carregui* bevond zich den 7den met 14 bataillons voor Puenta de la Reyna en scheen deze plaats te willen belegeren, daar hij eenig geschut en 300 bommen heeft doen aanvoeren.

— De ministeriele bladen laten zich heden over de Spaansche aangelegenheden niet uit.

— De kamer van afgevaardigden heeft gisteren en heden het huisgat van ontvangsten bedienaarsleest. Men is andermaal op de Duitsche tolvereeniging teruggekomen, betoogende dat het gouvernement onderhandelingen moest openen, om de nadeelige gevolgen van dezen maatregel voor de Oostelijke departementen van Frankrijk af te wenden. Ten slotte echter de ministeriële voorstel met eene beslissende meerderheid aangenomen. De zitting der wetgevende kamer zal gewis eerstdaags worden gesloten; reeds [illegible] vele gedeputeerden de hoofdstad verlaten, terwijl anderen zich gisteren tot een afscheidsmaal hebben vereenigd.

— De teklaagde *Giraud* is nog in de zitting van het hof der Pairs van gisteren, van het stoeltje teruggekomen, om alle de vragen van den voorzitter onbeantwoord te laten, en zijne verklaringen waren vrij belangrijk. Het is namelijk daaruit gebleken, dat de beruchte maatschappij der mutuellisten te Lyon, waarvan het zogenaamd uitvoerend bewind door deszen beschuldigden werd gevormd, bij de oprigting en gedurende eenen geruimen tijd geen ander doel had dan het lot der werklieden, door eene soort van assurantie-maatschappij tegen de fabrikanten, te verbeteren; dat zelfs het reglement der maatschappij uitdrukkelijk verbood, om in hare vergaderingen staatkundige redevoeringen te houden of geschriften voor te lezen. Van tijd tot tijd echter is men van die bepaling afgeweken, tot dat eindelijk in de maand Februarij van het vorig jaar de maatschappij der regten van den mensch, en dit en andere genootschappen het voorstel deed om zich tot een enkel ligchaam te vereenigen. Dit aanbod vond bij velen tegenstand, zelfs besloot het uitvoerend bewind der mutuellisten de werklieden aan te raden, dat zij den arbeid voorder zouden opnemen; en toen de meerderheid der leden zich voor een anders gevoelen verklaarde, liep de twist zoo hoog, dat de leden van genoemd bewind eenstemmig hun ontslag verzochten en bekwamen. Van dat oogenblik verklaarde de beklaagde *Giraud*, dat hij aan geene beraadslagingen, van welken aard, deel had genomen, en weigerde bij tevens nadere inlichtingen te geven, die welligt zijne medebeschuldigden tan bezwaar zouden strekken. Een ander der beklaagden, *Pallard* genaamd, die mede bij de mutuellisten eene vrij aanzienlijke rol heeft gespeeld, bevestigde deze zijnen medebeschuldigden, waarop de zitting tot morgen ten twaalf uren is verdaagd. Daar intusschen het verhoor der aanwezige beschuldigden geëindigd is afgeloopen, verwacht men thans met belangstelling welk besluit het Hof zal nemen, ten aanzien van diegenen, die geweigerd hebben de debatten bij te wonen.

— Bijzondere berigten, waarvan de inhoud door een Spaansch dagblad bevestigd wordt, vermelden, dat het Portugeesch ministerie in de laatste dagen der vorige maand is gewijzigd. De staatschalk *Soldanha* zoude tot voorzitter van den raad zijn benoemd, *D. T. A. de Campos*, tot minister van financien; *de markies de Goulé*, tot minister van marine; *D. Souza Pinto de Magellaes*, van binnenlandsche zaken; *E. Manuel de Carvalho*, van justitie; de hertog *de Palmella*, van buitenlandsche zaken.

— Heden (11 *Junij*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 107,75; op tijd 107,90; 5 pCt. kont. 77,80; op tijd 77,90; Nap. rente kont. 96,10; op tijd 96,25; Sp., *Guebhard* 47; Perp. 40¼; 3 pCt. 27⅛; Cortes 36; Id. Coup. 16; Uitgest. 15⅞.

NEDERLANDEN.

HAAGA, den 15den Junij.

Volgens berigt uit Berlijn zijn HH. KK. HH. Prins en Prinses *Frederik* der Nederlanden, den 9den dezer van daar naar Petersburg voortgereisd.

— Heden morgen zijn hier binnengetrokken de beide veld-bataillons der 17de afdeeling infanterie, alsmede het 4de bataillon der 8ste afdeeling, alle tot de 3de divisie van het leger behorende en bestemd om hier garnizoen te houden gedurende het verblijf van de 2de divisie aan een deel der 3de in het legerkamp van Reijen. Morgen vroegtijdig begeven de 2de en 3de bataillons der 10de afdeeling sich van hier derwaarts.

— Woensdag avond, omstreeks half tien uur, is er brand in het dorp Dieren ontstaan, die zoo spoedig de overhand nam, dat binnen weinig tijds vijf huizen, twee schuren en twee zaadhergen in de asch waren gelegd. Eerst 's nachts om een uur was men den brand zoo ver meester, dat men de verdere verspreiding kon voorkomen. Onder de afgebrande huizen behoort mede het veerhuis.

— Te Amsterdam heeft II, vrijdag het volgende voorval plaats gehad: Het achtjarig dochtertje van zekeren *H*[illegible], suikerbakkers-knecht, wonende op de Baangracht, [illegible] op een houtvlot spelende, was in het water gevallen en onder [illegible]

graakt. De scheepstimmerman *Willem Vree*, denkende dat het een zijner kinderen was, die mede aan het spelen waren, springt dadelijk in het water om het kind te redden, doch zoude, daar hij niet konde zwemmen, voorzeker zijn omgekomen, zoo niet deszelfs knecht, *Barend Hent*, wonende in de tweede Laurierdwarsstraat, ter hulp van zijnen meester ware toegesprongen en denzelven, alsmede het kind, hetwelk reeds gezonken was, had gered, en wel met dit gelukkig gevolg, dat beide in het leven zijn behouden.

— In de Groningsche Courant van den 12den leest men het volgende:

» Laatstleden Maandag morgen had hier een treurig ongeluk plaats. Eenige jonge lieden, door het warme weder uitgelokt, hadden zich gebaad, toen een derzelven, *H. S. de Rooi*, een jongeling van 18 jaren nog eens het Damsterdiep overzwemmen wilde. Midden in het trekdiep zich bevindende, wordt hij door eene geweldige kramp overmeesterd en roept om hulp. Een der andere jongelieden *J. P. Jansen*, ruim 15 jaren oud, die zich reeds weder half gekleed had, hoort het noodgeschrei en ziet den gevaarlijken toestand van zijnen makker en springt in het water, om hem te helpen. Ofschoon wel kunnende zwemmen, wordt hij, nadat hij bij den drenkeling genaderd was en deze hem met de handen omklemd had, door zijne kleeding verhinderd, om naar den oever te zwemmen, en — beiden zinken en vinden te zamen den dood. Met een schuitje tot hulp toesnellende lieden vinden het eerst *Jansen*, brengen hem aan land en alle middelen der kunst worden aangewend, om hem aan het leven terug te geven, doch vruchteloos. Ook nu vindt men *de Rooi*, bij wien, geheel met het hoofd in het slijk gezonken, geene de minste hoop op redding bestond. Te bedroevender is dit ongeluk, daar beide jongelingen, de eerstgenoemde, de oudste zoon van negen kinderen, als zeilmaker en de ander, de oudste zoon van zes kinderen, als touwslager, door hunnen voorbeeldeloozen ijver al hunne krachten inspanden ter onderstanning en instandhouding van beide huisgezinnen, die daardoor nu met behoefte te worstelen hebben.

— Het schip *Hendrika*, kapt. *H. G. Tool*, met eene lading indigo, koffij, wijn, enz., te Bordeaux zeilklaar liggende om den 2den juny naar Hamburg te vertrekken, is in den nacht te voren door den hevigen stroom van deszelfs ankers geslagen, en naar de zandbank van Oueljries afgedreven, alwaar gestrand zijnde, is hetzelve, nadat de manschap nicht met groote moeite had gered, op zijde gevallen, gezonken en in het zand geweld, zoodat met den avondvloed van den 2den nog slechts de top van de groote mast zigtbaar was.

— Te Luik heeft in den avond van den 10den een nieuwe oploop van jonge lieden en talrijker dan den vorigen avond, tegmaals charivari's aan de personen zoeken te geven, die op de verkiezingen invloed zouden uitgeoefend hebben, doch zijn dezelve door de gewapende magt na eenige arrestatien verstrooid. — Te Verviers zijn dergelijke zamenschoolingen geweest, doch eveneens spoedig uiteen gedreven.

— Door de brusselsche bladen is vermeld geworden dat het bankiershuis *Legrelle* te Antwerpen de zaken finaal zou liquideren; het *Journal d'Anvers* trekt zulks in twijfel, immers dat de likwidatie in het tegenwoordig oogenblik zou geschieden.

— In een Noord-Amerikaansch nieuwsblad leest men het volgende zonderlinge voorval:

Kortelings vervulde een jongeling met name *M'Langhlin*, op een liefhebberij-tooneel eene hem opgedragen rol, aan het eind van welke hij eerst zijnen vijand en vervolgens zich zelven van kant moest maken; met verwonderenswaardige juistheid en gevoel, doch vergat zich, waarschijnlijk in een oogenblik van geestvervoering, zoo ver, dat hij, na zijnen tegenstander theatralisch gedood te hebben, zich zelven den dolk in het hart boorde; terwijl het bloed langs zijne kleederen stroomde, sprak hij, onder wilde geberden, de laatste woorden zijner rol uit en storte levenloos neder.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 12den Junij.

Van de Spaansche grenzen schrijft men dat drie kompagnien karlisten den 1sten dezer in Arragon zijn doorgedrongen, en eenen aanval op Sos en Berdun hebben gewaagd. De laatste dier plaatsen is daarop door de bezetting ontruimd en door hen in bezit genomen. Voorts zoude de generaal *Valdes* den 5den dezer drie kolonnes zijner troepen, tot ontzet van Puenta de la Reyna hebben afgezonden.

— Het *Journal des Débats* berispt heden op nieuw de oppositiebladen, dat zij zich tegen eene gewapende interventie hebben verklaard, en tracht te betoogen, dat de zoogenaamde republikeinsche partij, veel minder nog dan het thans gevestigd bestuur, in staat zal zijn don *Carlos* tegenstand te bieden.

Men wil dat het ministerie naar Algiers den last heeft gezonden, om het vreemde legioen op de eerste aanvraag, naar de spaansche kust te doen overbrengen. Te Toulon wordt ook het linieschip de *Montebello*, met den meesten spoed uitgetuigd.

— De kamer der pairs heeft gisteren en heden het ontwerp van wet, rakende de Amerikaansche schadevergoeding, bediscussieerd. De hertog *de Noailles* en de graaf *Roy* verklaarden zich tegen het voorstel; de laatste beweerde dat het gouvernement, daar het de uitvoering van een traktaat betreft, de toestemming der Kamers niet behoefde. De HH. *Guizot* en *de Broglie* hebben het ontwerp verdedigd, en is hetzelve eindelijk met eene meerderheid van 125 tegen 22 stemmen aangenomen. Vervolgens heeft de kamer zich in geheim comité vereenigd, zoo men wil, om andermaal te beraadslagen, toe men is het proces over den opstand van April met de beklaagden zoude handelen, die bij voortduring weigeren de debatten bij te wonen. Volgens sommigen zoude men trachten degeen die in den opstand van Lijon betrokken zijn van dit hun voornemen terug te brengen, om alsdan over deze zaak afzonderlijk te beslissen, en de behandeling der overige onbepaald te verschuiven, tot de beschuldigden tot inkeer zullen zijn gekomen.

— Heden (12 *Junij*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 107,80; op tijd 108; 3 pCt. kont. 77,80; op tijd 78; Nap. renten kont. 96,10; op tijd 96,25; Sp., *Guebhard* 47¼; Perpet. 40; 3 pCt. 27½; Cortes 35; Id. Coup. 16; Uitgest. 15¾.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 12den Junij.

De nieuw benoemde Russische gezant aan het Parijsche hof, graaf *van der Pahlen*, is den 9den dezer te Berlijn gearriveerd.

Men meldt uit Dantzig, dat in het laatst van julij of begin van augustus aldaar uit Petersburg verwacht worden de Keizer en Keizerin van Rusland en verdere hooge vorstelijke personaadjen, benevens 6000 man der Russische garde, die zich naar Kalisch zullen begeven.

— Uit Koningsbergen vernemt men, dat bij een in den nacht van 31 mei op 1 junij, boven die stad gewoed hebbend onweder, in derzelver nabijheid eenige landhoeven door den blikem zijn getroffen, ten gevolge waarvan dezelve met veel vee en huisraad in de asch gelegd.

— In een schrijven uit het Pruissische van 4 dezer wordt gezegd dat de berigten uit Parijs voortdurend gunstig blijven; dat de door het Madridsche kabinet verlangde interventie is afgeslagen, en *Lodewijk Philips*, gelijk sommigen in den aanvang gevreesd hadden, zich niet aan dubbelzinnigheid ten deze had schuldig gemaakt; het zoude van afhangen of lord *Palmerston* de verantwoordelijkheid van dergelijke taak op zich zou durven nemen; de schrijver acht zulks niet waarschijnlijk, daar de whigs zich nog niet sterk genoeg voor eenen gewaagden stap zouden gevoelen. Intusschen moest men afwachten welk resultaat de jongste openingen van het parijsche kabinet te Londen zouden hebben. De ware inzigten van het Engelsch kabinet zouden daardoor spoedig aan den dag komen; voo hetzelve met ernst Engelands belangen wilde behartigen en zijne achting voor de openbare meening betoonen, meent de schrijver, dat het met de inzigten van het parijsche kabinet zou instemmen en de tusschenkomst afwijzen; zoo niet, dan zou het de wereld toonen, dat hetzelve slechts de indrukken van het oogenblik volgt en weinig waarde aan zijne verklaringen hecht; het zou zich dan gelijk stellen met menig fransch minister, die in het beslissende oogenblik geheel anders schenen te denken dan zijne vroegere verklaringen inhielden. Volgens des schrijvers meening hadden de heren *Guizot* en *Thiers* zich-zelven in den laatsten tijd eenigzins gecompromitteerd.

— Uit Karlsruhe schrijft men van den 6den dezer, dat de algemeene belangstelling in 't land steeds op de kwestie der tolvereeniging gevestigd bleef. De commissie van onderzoek arbeidde onafgebroken met de ministers en regerings-commissarissen. Van derzelver leden hadden zich twee voor de onvoorwaardelijke toetreding, twee andere voor de toetreding onder voorbehoud, en de overige zeven tegen de aansluiting verklaard. Tot rapporteur der commissie was de heer *Hoffmann* benoemd, die tegen de aansluiting is. Om de wankelende leden tot de toetreding over te halen waren in de vorige week de wurtembergsche afgevaardigden *Deffner* van Esslingen en *Dörtenbach* van Kalw te Karlsruhe aangekomen; of zulks het gewenscht gevolg zoude hebben, zou nader moeten blijken. De komst van beide heeren met een zelfde doel baarde ook daarom opzien, omdat vroeger de een voor, de andere tegen de toetreding van Wurtemberg gezind was. De stemming der kamer had men intusschen eerst over een veertien dagen te verwachten.

Zoo men meent zou zich ook in de eerste kamer der badensche standen een vrij sterke tegenstand tegen het pruissische tolverdrag opdoen; de meeste grondbezitters moeten er zich tegen hebben uitgelaten.

— Men verhaalde te Weenen, dat de generaal *Clam-Martinez*, adjudant van Z. M. den Keizer, binnen weinige dagen naar Berlijn zou vertrekken, belast met eene zending, welke men meende, dat in verband stond met de aanstaande bijeenkomst der Vorstelijke personen te Töplitz.

De graaf *Fiquelmont*, Oostenrijksch gezant aan het Russische hof, was den 4den te Weenen aangekomen; Vorst *Esterhazy*, gezant aan het Engelsche hof, had om verlof verzocht en bekomen.

— Uit Semlin wordt van den 28sten Mei geschreven, dat vorst *Milosch* met zijnen zoon, den Erfprins, zich naar Belgrado hadden begeven en aldaar door de geestelijkheid en het volk alsmede door den turkschen pacha met bewijzen van achting en genegenheid was ontvangen. Dezelve zou er acht of tien dagen vertoeven en binnen dien tijd, zoo men vernam, een turksche minister aldaar komen, om den vorst van wegen den sultan openingen te doen betrekkelijk de door genen aan Servie gegeven staatsregeling, waarop zoo van de zijde van Turkije als van Rusland aanmerkingen zijn gemaakt. Vorst *Milosch* scheen van een en ander reeds onderrigt, daar hij terstond na zijne aankomst te Belgrado, naar zijne residentie Kragojevatz bevel had gezonden, dat de standenverzameling na zijne terugkeer bijeen zou komen.

De post uit Konstantinopel was te Weenen aangekomen, doch had weinig van algemeen belang medegebragt. Men sprak van de vermeerdering der Engelsche vloot bij Malta, en men wilde daarin zien, dat de Britsche regering zekere nog niet bekende denkbeelden omtrent de Oostersche aangelegenheden voedde. Te Weenen blijft men echter overtuigd dat dit vermoeden ongegrond was, daar men wist, dat de hangende geschillen deels geschikt, deels uitgesteld zijn; waaruit men meende te kunnen besluiten, dat de vermeerdering der Britsche zeemagt in de Middellandsche Zee geenszins op dit oogenblik met de genoemde aangelegenheden in verband staat. Overigens deelen de vermelde berigten de treurigste bijzonderheden mede omtrent de verwoestingen, welke de pest bij voortduring in Alexandrië en in Cairo heeft aangerigt, bijzonder in laatstgenoemde stad, waar dezelve nog duizenden menschen wegsleepte.

— Intusschen het uit Konstantinopel naar Tripoli gezeilde smaldeel zijn veel tegenstrijdige berigten in omloop. Sommigen willen, dat hetzelve op de hoogte Corfu gezien is, en bestemd was, om, in den barste plaats, de bevesten in Albanië te helpen bedwingen. Daarentegen wil men hier de tijding hebben ontvangen, dat het Engelsche fregat *Ladymion* het bericht te Malta had gebragt, dat voornoemd eskader reeds voor Tripoli het anker had laten vallen.

— Volgens te Konstantinopel in omloop zijnde gerachten, die echter nog bevestiging noodig hadden, was de Porte voornemens, om het bestuur van het eiland Scio met dat van Samos te verwisselen, en beide die eilanden onder het gezag van den erfelijken vorst van Samos, *Vogorides*, te stellen.

Te Weenen waren den 6den Junij gestaald: Metall. 101¼; 4 pct. 97¼; Bankactien 1325.

ENGELAND.

Bij een besluit van den Koning in Raad heeft Z. M. de permissiebrieven, bevattende het zenden van krijgsbodden voor vreemde mogendheden in het Verenigd Koningrijk verboden, ten behoeve van het Spaansche gouvernement, voor twee jaren, buiten werking gesteld, en middelen aan alle zijne onderdanen verschaft zich in welken rang ook in dienst te begeven H. M. de Koningin *Isabella*.

Men wil dat de werving op onderscheidene plaatsen reeds met den meesten ijver wordt voortgezet, zoodat binnen weinige dagen een gedeelte van het korps van tien duizend man, dat de generaal *Alava* in last heeft aan te nemen, naar de Spaansche kust zal kunnen worden overgevoerd. De kolonel *Evans* zoude over dit korps het bevel voeren.

Men heeft berigten uit Lissabon tot den 27sten der vorige maand volgens welke het Portugeesch ministerie aanmerkelijk zoude gewijzigd worden. De markies van Saldanha werd tot minister van oorlog en tot voorzitter van den raad benoemd. De hertogen van Palmella en Terceira zoude weder in het bestuur treden, schoon zulks nog niet officieel was bekend gemaakt. Men gist alhier dat deze zijne onverwachte gebeurtenis het zenden van een hulpkorps naar Spanje zal vertragen.

— Ter beurze van heden waren genoteerd: de 5 pct. gec. 91¼; Port. 35; Spanje 36 à 37; H. W. S. 2½ pCt. 55¼; 5 pCt. 100¼.

LETTERKUNDE DER NEGENTIENDE EEUW.

Duitschland: door O. L. B. Wolff. L. L. D. *Hoogleeraar in de nieuwere Letterkunde aan de Universiteit te Jena*

(*Vervolg van No. 939.*)

DICHTERS EN ANDERE LETTERKUNDIGEN.

Wij komen nu tot die dichterschool, welke reeds dikwerf genoemd is — schoon de benaming aan haar, door hare vrienden zoowel als door hare vijanden gegeven, de *romantische* school, eene valsche benaming is, want de Duitsche dichtkunst, is, volgens de eigene beteekenis van het woord, van hare vroegste tijden af altijd romantisch geweest; en zelfs de meest pedante navolgers van klassieke modellen zijn niet in staat geweest om dit nationale eigene af te schudden, welke eene zekere romantische tint aan alle onze werken van verbeelding en kunst geeft. Het vestigen van deze nieuwe school moet, deswegens, beschouwd worden als het verbreeden en verder banen van een oud pad, eerder dan het openen van een nieuw. Zij begon met eene rij van talentvolle jongelingen, die naijverig om spoedig eenen naam in het gemeene best der letteren te bekomen, elkander in gelijksoortige ondernemingen aanmoedigden, zonder juist eene vaste coalitie uit te maken. Zij vonden zich te zamen gedreven op het laatst der voorgaande en het begin der tegenwoordige eeuw in het eenzame stadje, waaruit deze vlugtige schets geschreven is. In dat tijdstip had Jena reeds eenen grooten invloed op geheel Duitschland uitgeoefend, hare hooge school bleeide onder de bescherming van een der grootmoedigste vorsten, die ooit eenen troon versierden, namelijk wijlen de hertog van Saksen-Weimar, Karel Augustus, een naam, welke zelfs thans nog vele vereerders in Engeland vindt; want hij, die denzelven droeg, was de werkelijke voorstander van al wat edel en beschaafd was, welk land ook desselfs zij geweest ware, en meer dan één buitenlander moet met dankbaar genoegen het vriendelijk en streelend onthaal gedenken, dat hij aan het hof van dezen vorst ondervond. Mannen, rijkelijk begaafd in elke wetenschap en kunst verzamelden er zich: Goethe was zijn minister en boezemvriend; Schiller leefde in Jena, en maakte aldaar zijne onsterfelijke treurspelen; Griesbach, Loder, Reinhold, Fichte, Schütz, Eichstädt en vele anderen, niet alleen van Duitsche maar ook van Europesche vermaardheid, leidden daar hunne discipelen in de diepte van wetenschap en kennis. De *Algemeine Litteratur Zeitung* (het eerste werk van dien aard in dit land) oefende eenen invloed uit op alle gedeelten der beschaving zond van hier zijn Tijdschrift, *Die Horen* (De Uren) en zijn *Musen-almanak* in de wereld als herauten van zijnen eigenen en zijns vrienden roem; met een woord, er was misschien geene wetenschap, geene kunst, welke uit Jena geene nieuwe en magtige voortstuwing bekwam — geene, welke niet bespoedigd werd door de openbaring van eenig geheim, dat tot nu toe verborgen gebleven was. Geen wonder derhalve, dat deze jonge lieden, van wie wij nu moeten spreken, door zulke voorgangers aangespoord en aangevuurd, trachtten te toonen, wat zij in staat waren te doen, en ernstig poogden zich onder zulk eene doorluchtige menigte te onderscheiden. Onder hunne voornaamste leidslieden mogten vermeld worden de broeders, August Wilhelm en Friedrich Schlegel, Lewis Tieck en Novalis, wiens ware naam Friedrich von Hardenberg was. Deze vonden hierige vrienden en bondgenooten in Schelling (de groote wijsgeer) Clemens Brentano, Ludwig Achim von Arnim, Wilhelm von Schütz en anderen. Wat hen bijzonder onderscheidde, was een waar begrip van den aard van romantische dichtkunst en derzelver verhouding tot die der klassieke scholen, — een grondiger kennis van de wetenschap en dichtkunst der Duitsche middeleeuwen; — een dieper verstand van Shakspeare's dichterlijke grootheid, en de rijke schatten van Spaansche en Italiaansche dichtkunst; — eene liefde en edele waardering van die schatten, welke Duitschland aan Lessing en Goethe verschuldigd was; en eindelijk de onbuigzame ijver, waarmede zij alle middelmatigheid in onze letterkunde, waar die ook mogt gevonden worden, aantasten. Beide de Schlegels ondersteunden hunne pogingen door criticismus, dichtkunst en vertalingen. Lodewijk Tieck betoonde zich hun ijverige en getrouwe boudgenoot in zijne gedichten, waarin hij met ongemeene bekwaamheid de schranderste en bijtendste satire aan de bekoorlijkste en magtigste scheppingen der verbeelding paarde. Novalis, die jong stierf, nam een werkzaam aandeel in de twist, maar toonde in zijne gezangen en in zijnen roman *Heinrich von Ofterdingen*, hoe de theorie zijner vrienden in praktijk was te brengen. Men kan niet ontkennen, dat een valsch begrip van hunne denkbeelden, de oorzaak was, dat veel onzin in onze letterkunde werd ingevoerd, want het *imitatorum pecus* liet niet na zich gretiglijk op deze nieuwe soort van compositie te werpen; maar men moet ook dankbaar erkennen, dat wij het grootste gedeelte van al het edele en schoone, hetwelk in onze letterkunde sedert het einde van de 19de eeuw in het licht verscheen, aan deze hoogbegaafde geesten te danken hebben; en dat Duitschland nimmer dankbaar genoeg jegens hen zijn kan, ofschoon sommigen onder hen, bijzonder de gebroeders Schlegel, hunnen invloed niet altijd ten goede aanwendden; en in later tijd, niet zonder reden, de liefde en hoogachting van hun volk verloren, welke zij in hunne jeugdiger dagen zoowel verdiend hadden.

BRAND IN HET SUIKERRIET OP DE *ANTILJES*.

In de maand November, het tijdstip van den bloei, is een veld met suikerriet het prachtigste schouwspel, dat de natuur oplevert. Al naar gelang van de gesteldheid des grunds of der kultuur reikt zich de hoogte van het plantsoen, namelijk van twee tot zes voet. Is echter het oogenblik van rijpheid daar, alsdan schittert het geheele veld als eene onafzienbare zee van goud, aan welke de zonnestralen in breede purperstroomen derzelver verschillende schakeeringen mededeelen. De top van den stengel is zwartachtig groen; evenwel verandert dezelve, naar mate de plant door warmte of rijpheid droogt, van kleur en wordt roodachtig geel; lange, smalle bladen vallen alsdan van het bovenste gedeelte des stengels af en laten eenen zilvergrijzachtigen spits te voorschijn treden, die zich ontrolt en bewaret als een witte vederbos en eindigt in zachte franje, niet ongelijk in fijnheid aan de bloeijende trossen onzer seringenboomen.

Ontstaat echter brand in dit plantsoen, hetwelk de zon als het ware vooruit tot de verwoesting van het vuur voorbereidt, alsdan verkoopt zich het meest schilderachtig-vreeselijke tafereel, welks volle pracht alleen een dichter of schilder vermag te schetsen. Geen brand heeft dezelve schrikkelijke, noch zulke snel voortslaande vlammen; met de snelheid des bliksems bauen zij zich eenen weg en vernielen alles wat zij ontmoeten. Dikwerf vat een kort te voren afgeoogst land vuur; in een oogenblik ver-

spreidt het zich wijd en zijd en volgt de kringvormige lijnen in welke het riet geplant staat. In het eerst hebben de majestueuse vlamgolven eenen glans en eene schittering, welke door woorden niet is te beschrijven; daarna, wanneer de kracht van den wind de hitte nog vermeerdert, verkrijgen zij eenen donkerder tint, en meent men alsdan eenen vloeijenden lavastroom te zien, die met geweld uit vuurspuwende bergen naar beneden rolt.

Zoodra men bemerkt, dat het vuur in eene plantaadje is uitgebarsten, slaat men overal allarm, hetwelk op alle nabijzige gronden wordt herhaald. Het gedruisch der trommen, het heen- en wederloopen der negers te midden van den verslindenden brand, het krachtige hunner gebaren, hun zwoegen en slaven, de jammerkreeten der blanken, de groepen van paarden en muilezels, op den achtergrond van het tooneel, de overal heerschende wanorde, beweging en verwarring, de dwarrelende rookzuilen, het ruischen der voortslaande vlammen, het knappen en kraken der verbrande suikerstengels, — dit alles levert een tooneel, hetwelk de verbeelding zich slechts met flaauwe trekken kan voor den geest halen, en dat, indien het middel van den nacht plaats grijpt, iets waarlijk verhevens oplevert.

Wanneer op het oogenblik van den oogst op eene plantaadje brand wordt ontdekt, zamelt men in allerijl van het produkt zoo veel mogelijk in, ten einde aan de slaat voedsel te ontnemen. Niets evenaart den spoed en de behendigheid, welke men in zoodanige gevallen aan den dag legt. Ontstaat de brand na den oogst in de overgebleven rietwortels en verspreidt dezelve zich snel, zoo draagt men spoedig eenen grooten hoop droge bladeren en gras aan het hout des velds te zamen; dit is het doeltreffendste middel om den voortgang der vuure te keer te gaan, wanneer men het namelijk rondom dezen bladerenhoop concentreert en geheel van rigting doet veranderen. De open ruimten, welke men dusschen de suikervelden laat, bieden veelmaals een heilzaam bolwerk aan tegen het voortslaan van de vlam, doch de vuurvattende droogte van het gras, hetwelk die tusschenruimten bedekt, is van dien aard, dat alle denkbare voorzorg moet in acht genomen worden, om te beletten dat ook deze grond in brand geraakt.

Wisselprijs der Effecten, te Amsterdam.

SATURDAG, den 9den Junij.

	Laagste koers	hoogste koers	Koers van heden
NEDERLAND. pCt.			
Werk. Schuld 2½	54⅝	54⅞	54⅞
dito dito 5	100⅛	100⅜	100¼
Uitgestel. dito.			
Kasbill. dito.	24⅛	24 1/16	24 1/16
Amort. Synd. 4½	93⅞	94	94
Dito dito, 3½	78½		
Schatkistbill. 4			
Hand.-Maats. 4½			
Nieuwe Dito. 4½	101		
FRANKRIJK.			
Inscr. Grootb. 3			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Per. R. E. Arm. 5	40½	41	40½
Dito f 1000. 3	25¼	25½	25⅜
Cert. Oud & Leg. 4			
Fransche Uitg.	15⅞	15 1/16	15½
Cert. B. Lond. 5	26¼	27 1/16	26⅝
Engelsch. Uitg.			
PORTUGAL.			
Obl. te Lond. 5			
Dito dito 3			
NAPELS.			
Certific. A & B. 5			
Dito Fisc. A. C. 5			
Irein. Lond. 3 P. 5			

	Laagste koers	hoogste koers	Koers van heden
RUSLAND. pCt.			
Obl. Hope 1798 5	103½		
Dito 1818 5	103½		
Cert. dito 1818 5	98½		
Obl. te Lond. 5			
Cert. te Hamb. 5			
Ins. in Assig. 6	68		
Certific. dito. 6			
POLEN.			
Aand. L. fl. 300			
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50	110	110¾	
Neg. L. 1830. 4			
OOSTENRIJK.			
Aand. L. f 100.			
Dito dito 250. 4			
Metalliek. . . 5	98¼		
Dito L. gen. . 5			
Dito. 2½			
Obl. Goll & C. 5			
Dito. 4			
Cert. Stands. 2½			
Ween. B. act. 3			
N. Ween. Aand.			
DENEMARKEN.			
Leen te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito Rorsch. 5	82¼	83	

Ter EFFECTEN-SOCIETEIT te *Amsterdam* van Zondag 14 Junij zijn de verhandelde fondsen tot de volgende prijzen omgezet:

Werkel. Schuld 2½ pCt. 55⅛, ⅜; Kasbill. f 25 ⅛; Perpetuelen 5 pCt. 46⅝, ½, ¼, ⅛, ¼, ⅝, ½, ⅝; 3 pCt. 23½, ¾; Fr. Uitgest. 15½; Certs 29½, ⅜, ¼, 9, 8½; dito coup. 17½, ¼.

Een of twee JONGE HEEREN, gezonde zijde aldaar te doen opleiden in HEEL- en VERLOSKUNDE, kunnen daartoe gelegenheid vinden, met gapot van KOST en INWONING, in eene der voornaamste steden van *Noord-Braband*, adres onder Letter F. bij de Gebroeders LANGENHUYSEN, te *'s Hertogenbosch*. Brieven Franco.

NEDERDUITSCHE EN FRANSCHE KOSTSCHOOL VOOR JONGE HEEREN,

TE *ROZENDAAL*, PROVINCIE *NOORD-BRABAND*.

De ondergeteekende heeft de eer Ouders en Voogden kennis te geven of herinnering te maken, dat hij eene KOSTSCHOOL voor de R. C. Religie, (benoorden de *Vesten gelegen*), heeft opgerigt, waarin met de grootste *belangstelling* en *vlijt*, aan de *vorming* der Jonge Lieden wordt gearbeid; hunne zedes te verbeteren, hunnen geest nuttige wetenschappen te verrijken en hun eene ware welleven te bezorgen, zoodanig, dat zij in staat zijn, zich in hunne volgende loopbaan naar behooren te kunnen voordoen. Hierop is hij altijd in hun midden werkzaam, en zijn zij altijd onder zijn oogsigt, zoo in Huis, op de Wandeling, alsook 's morgens in de Kerk. Men kan voor eene naauwkeurige verzorging der Jonge Lieden verzekerd zijn, zoo ten opzigte der lijfelijke reiniging en zindelijkheid, als met betrekking tot voldoend, gezond en welbereid Voedsel. Tot waarborg der gezondheid is de plaats in het gezondste gedeelte der provincie, en het lokaal en de speelplaats mede zeer aangenaam gelegen. De wetenschappen welke grondig onderwezen worden, zijn: Der Neder-, Hoogduitsche, Fransche en Engelsche talen, fraai Schrijven, Lezen, beschaafd en praktisch Rekenen, Aardrijkskunde, Vaderlandsche en Algemeene Geschiedenis, Natuur-, Stel- en Meetkunde, de Toon- en Teekenkunst.

Men betaalt voor Kost en Inwoning jaarlijks 180 gl. Tot nadere mededeelingen der behoeften, met welke enke Leerling moet voorzien zijn, kan men zich adresseren bij den ondergeteekende dezer

J. S. SANDELING.

J. B. WALLAGH,

Geëxamineerd Tandmeester te 's Gravenhage,

heeft de Eer het geëerd publiek te berigten dat hij, te *Breda* zich geëtablisseerd hebbende, zich in de gunst aanbeveelt van allen die aan gebreken in den mond labboreren; hij *vendrijft* de opgeschiedene soorten van *zinkingen* die *tand-* of *kiespijn* veroorzaken, zonder dat het noodig zij een tand te verliezen; *zuiwert* eevrts *tanden* en maakt ze aan *ijuoor* gelijk; en *stelt* tanden in de van de *natuurlijke* niet te onderscheiden zijn; verkoopt tevens goede zwarte en roode *tandpoeders*, *tandtinctuur*, *paarlwasschingen* en wat verder tot onderhoud en sieraad van den mond dienen kan. Hij woont op de Groote Markt, D. No. 17, over het Stadhuis.

TE KOOP:

Een bijzonder recht, schoon en aangenaam gelegen HUIZINGE met PAKHUIS, waarin *vijf* mooije ruime Pompen- en *drie* Bovenden-kamers met groote Gang, Zolders, Kelders, een Wel- en Regenpompen en verdere gemakken; met Opgesproten, te *Oudenhoseh*, aan de Haven, en aldaar te bevragen bij den Eigenaar G. BEKKERS.

STEENDRUKKERIJ TE GORINCHEM.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij heeft opgerigt eene *STEENDRUKKERIJ* en in staat is te leveren alle soorten van KRIJT-, GRAVEER-, BRONS- en PENNEWERK, alles naar de laatste thans in *Duitschland* gebruikelijke wijze.

Hij rekommandeert zich voor deze zijne inrigting tot verdere gunst, belovende eene prompte en ten uitersten civiele bediening.

Inteekeningen worden aangenomen bij de Boekhandelaars Fedder te Leiden; te Utrecht; te Breda; te Arnhem; te Zwolle; te Deventer; te Zutfen; te Enschede.

H. HORNEER,

Stads-Boekdrukker te Gorinchem.

Bij **BROESE & COMP.** te *Breda*,

zijn de volgende Fransche Regtsgeleerde Werken voorhanden, als:

Traité des Servitudes, suivant les principes du code civil, par *J. M. Pardessus*, ancien conseiller à la Cour de Cassation. Huitième édition, augmentée en Belgique de l'indication des opinions des auteurs, qui ont traité la matière; de la jurisprudence des cours et tribunaux de France et de Belgique; et augmentée des commentaires sur le titre du code civil, relatif aux servitudes, par *M. Paillet*. 1 vol. gr. in-8°. Prix, f 4.

Traité des Prescriptions, par *M. Vazeille*, Avocat à la Cour Royale de Paris. Édition augmentée et mise en rapport avec la législation et la jurisprudence de la Belgique. 1 vol. gr. in-8°. Prix, f 4.

Manuel des Justices de Paix et des Officiers de Police Judiciaire, par *Legrosseur*, Seizième édition, considérablement augmentée et mise en rapport avec la législation et la jurisprudence Belge. Suivi du traité des actions possessoires, par *M. Garnier*, Avocat à la Cour de Cassation de Paris. 1 gros vol. gr. in-8°. Prix, f 4.

Questions sur les Privileges et Hypothèques, par *J. C. Persil*, Garde des Sceaux de France, ancien Procureur-général à la Cour Royale de Paris. 1 vol. gr. in-8°, sur 2 col. Prix, f 4.

Traité de la Législation Criminelle, suivi des lacunes de la législation criminelle et politique, par *J. M Legraverend*, Maitre des requêtes au conseil du roi, ancien directeur des affaires criminelles et des graces au ministère de la justice. Troisième édition, revue et corrigée sur les notes manuscrites de *M. Legraverend*, et d'après les changemens survenus dans la législation et la jurisprudence, et mise en rapport par notes et sans rien retrancher du texte, avec la législation et la jurisprudence de la Belgique. L'ouvrage forme 5 vol. gr. in-8°. Prix, f 18.

Traité des Hypothèques, par le baron *Grenier*, quatrième édition. 2 vol. gr. in-8°. Prix, f 8.

Traité des Donations, des Testamens et de toutes autres dispositions gratuites, suivant les principes du code civil; par *le même*. 2 vol. gr. in-8°, pap. vél. Prix, f 8.

Cours du Notariat, par *M. Augan*, ancien Notaire. Troisième édition, augmentée de la législation et jurisprudence de la Belgique. Suivi d'un dictionnaire résumé des droits d'enregistrement, timbre, hypothèque, etc. 1 vol. gr. in-8°, sur 2 col. Prix, f 4.

Commentaire sur les Successions suivant le code civil, par *Chabot de l'Allier*, Inspecteur Général des écoles du droit. Septième édition, revue et corrigée. 2 vol. gr. in-8°. Prix, f 7,50.

Les Lois de la Procédure Civile, ouvrage dans lequel l'auteur a refondu son analyse raisonnée, son traité et ses questions sur la Procédure; par *G. B. J. Carré*, Professeur de la Faculté de droit. 3 vol. gr. in-8°. Prix, f 12.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.